

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2025. № 5.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.5.119>

УДК 657.47:635.9

В. А. Буличов,

аспірант,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-1239-4692>

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В КВІТНИКАРСТВІ

V. Bulychov,

Podstgraduate student,

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

ORGANISATIONAL APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF MANAGEMENT ACCOUNTING IN FLORICULTURE

Квітникарство, як галузь сільського господарства є невід'ємною складовою всього рослинництва. Воно охоплює специфічну групу рослин, призначених для облагородження довкілля та озеленення територій населених пунктів. Розвиток квітникарства обумовлюється безперервним зростанням площ населених пунктів і попитом на квіткову продукцію населення для індивідуального споживання. Залежно від призначення та складу рослин розрізняють квітникарство відкритого та закритого ґрунту.

Практичне застосування запропонованої організації обліку та контролю за витратами дозволить: підвищити об'єктивність та достовірність обліку витрат на виробництво; ліквідувати дублювання даних обліку та водночас забезпечити наочність та аналітичність інформації про виробничі витрати та вихід продукції; посилити контроль за виробничими витратами безпосередньо за місцями їх виникнення у процесі виконання робіт; виявити причини та осіб, винних у необґрунтованому перевитраті (економії) коштів, що необхідно для оперативного прийняття управлінських рішень з метою негайного усунення недоліків.

Floriculture, as a branch of agriculture, is an integral part of all plant growing. It covers a specific group of plants intended for environmental improvement and landscaping of settlements. The development of floriculture is driven by the continuous growth of urban areas and the demand for floral products for individual consumption. Depending on the purpose and composition of the plants, there are open and closed ground floriculture.

At the same time, the development and implementation of modern accounting systems in floriculture should be based on a management accounting system based on existing cost accounting systems and methods, so the final model of cost management in floriculture may result from the integration of two or more systems and methods of cost accounting for production. The main condition is that the choice should be justified.

For this purpose, we consider it possible to keep records of costs using the following methods of production accounting: accounting of production costs by product type; accounting of production costs by technological processes for each product type; accounting of production costs by order.

In our opinion, in order to organise financial and managerial accounting of costs in floriculture, as well as to introduce modern methods and systems of managerial accounting and cost control, it is necessary to apply the following nomenclature of items and elements of costs, which provides for their classification:

by economic content; in relation to the technological process of production; by place of occurrence; by costing items in relation to the volume of production.

Practical application of the proposed organisation of accounting and cost control will allow: to increase the objectivity and reliability of production cost accounting; to eliminate duplication of accounting data and at the same time to ensure visibility and analytical information on production costs and output; to strengthen control over production costs directly at the places of their occurrence in the process of work performance; to identify the causes and persons responsible for unjustified cost overruns (savings), which is necessary for prompt adoption of managerial decisions.

Ключові слова: *квітникарство, облік, управління, підприємство, метод, витрати.*

Keywords: *floriculture, accounting, management, enterprise, method, costs.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Квітникарство, як галузь сільського господарства є невід'ємною складовою всього рослинництва. Воно охоплює специфічну групу рослин, призначених для облагородження довкілля та озеленення територій населених пунктів. Розвиток квітникарства обумовлюється безперервним зростанням площ населених пунктів і попитом на квіткову продукцію населення для індивідуального споживання. Залежно від призначення та складу рослин розрізняють квітникарство відкритого та закритого ґрунту. У відкритому ґрунті обробляють пристосовані до місцевих умов багаторічні та однорічні квіткові культури. У закритому ґрунті – теплолюбні, кімнатні рослини, а також проводять зимову вигонку бузку, тюльпанів та ін.

Одним із напрямків вирішення сучасних проблем розвитку квітникарства захищеного ґрунту в Україні є вдосконалення інформаційного забезпечення управління в суб'єктах підприємницької діяльності в сфері аграрного бізнесу.

Це завдання можна вирішити з допомогою розвитку системи управлінського обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теорії і організації управлінського обліку висвітлені у працях відомих дослідників Е. Аткинсона, П. Атріла, Л. В. Безкоровайної, Ф. Ф. Бутинця, С. Ф. Голова, К. Друрі, О. В. Карпенко, Т. П. Карпової, С. В. Лабунської, Л. В. Нападовської, Ф. Палія, Дж. Фостера, Ч. Хорнгрена та інших. Разом з тим по відношенню до квітникарських господарств потребують доопрацювання питання деталізації етапів організації управлінського обліку з визначенням завдань, результатів і виконавців, шляхи оптимізації витрат.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). На основі результатів проведеного дослідження запропонувати практичні рекомендації щодо формування системи управлінського обліку, джерела інформації для прийняття рішень менеджментом квітникарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для прийняття оперативних, тактичних і стратегічних управлінських рішень суб'єкту господарювання, щоб підтримати конкурентоспроможність галузі квітникарства, на думку науковців, необхідна підготовлена інформація відповідним чином, яка мала б необхідні властивості і якісні характеристики.

Таким чином, основною інформаційною базою системи управління квітницькими підприємств, які займаються вирощуванням квітів є управлінський облік та контроль, які здатні забезпечувати інформаційні потреби внутрішнього управління різної ієрархії.

Інформаційне забезпечення управління в квітникарстві захищеного ґрунту вимагає розвитку та вдосконалення методів формування облікової інформації, її змісту, способів та форм її подання управлінському апарату корпорації, тому необхідно вдосконалювати та раціоналізувати застосовувані методи управлінського обліку та контролю, підвищувати їх контрольно-аналітичні функції з метою управління технологічним процесом в квітникарстві.

Водночас, планування (бюджетування), облік та контроль за витратами на виробництво продукції квітникарства повинні будуватися на єдиній методичній основі. Вона необхідна задля забезпечення єдності у плануванні та обліку показників обсягу виробництва та собівартості, можливості їх узагальнення лише на рівні галузі квітникарства у цілому, виявлення невикористаних резервів щодо її подальшого зниження.

Початковим етапом розвитку управлінського обліку у квітникарстві може бути раціоналізація аналітичного і синтетичного обліку витрат виробництва продукції. Вона має бути побудована з урахуванням особливостей технології та організації їх основних та допоміжних виробництв.

З метою раціональної організації планування, контролю витрат та калькулювання собівартості продукції у квітникарстві захищеного ґрунту необхідно встановити: оптимальну кількість об'єктів обліку витрат та калькулювання собівартості продукції; обґрунтовані системи та методи обліку витрат, а також калькулювання собівартості продукції; економічно обґрунтовану номенклатуру статей калькуляційних витрат; оптимальна кількість аналітичних рахунків до рахунку 23 «Виробництво» [1].

Організація обліку та контролю за витратами на виробництво продукції у квітникарстві повинна ґрунтуватися на науково обґрунтованому підході до вибору та оптимізації найбільш прогресивних та максимально задовольняючих інформаційні потреби управління методах виробничого та системах управлінського обліку.

При цьому обрана модель поєднання методів виробничого та управлінського обліку у квітникарстві повинна відповідати детальному обліку витрат: за видами; за місцями їх виникнення та центрами відповідальності; по носіям.

Вибрані методи також повинні відповідати вимогам визначення та аналізу закономірностей (тенденцій) зміни величини витрат, випуску продукції та її ефективності у конкретних підрозділах квітникарства.

Вважаємо, що метод обліку витрат за виробництво продукції квітникарстві – це сукупність прийомів і методів спостереження виробничими витратами, що забезпечує достовірне і всебічне їх відображення по об'єктах обліку і дозволяє отримувати об'єктивні, узагальнені показники.

Слід зазначити, що у час немає загальноприйнятої класифікації методів виробничого обліку витрат, оскільки це питання досі предмет дискусій.

За основу критеріїв поділу методів обліку за витратами різні автори беруть: тип об'єктів обліку та калькулювання (вид або групу продукції, переділ, процеси, замовлення та ін); вид технології, що застосовується (хіміко-фізична, механічна обробка та ін.); характер виробництва за рівнем масовості (масове, серійне, одиничне); методи контролю над собівартістю продукції та інших.

Облік та контроль витрат на виробництво продукції у стосовно витрат до технологічного процесу виробництва, на думку науковців, можуть проводитися такими методами: простим; позамовним; вільним; попередільним; попроцесним; нормативним [2].

При цьому з урахуванням технологічних особливостей вирощування квітів найбільш обґрунтованими у квітникарстві вважаємо застосування попроцесного, попередільного, позамовного та нормативного методів обліку та контролю витрат на виробництво.

Зазначимо, що нормативний метод обліку витрат є універсальним, так як може застосовуватися з усіма іншими методами, тому доцільно вважати його нормативною системою планування та управління, що використовується в обліку та контролю за витратами.

З основних систем управлінського обліку витрат з урахуванням зарубіжної практики у квітникарстві можна використовувати: систему повного включення витрат у собівартість продукції (або традиційно калькуляційний варіант обліку витрат), систему обмеженого включення витрат у собівартість продукції (система «директ-костинг») та систему нормативного обліку витрат (система «стандарт-кост»).

Проте в сучасних умовах галузь квітникарства, як і в цілому економіка України, має бути орієнтована на інноваційний розвиток, тому необхідно впровадження сучасних систем та методів обліку витрат, що реалізують стратегічні цілі системи управління суб'єкта господарювання.

У зв'язку з цим, на думку авторів, в сільськогосподарських підприємствах можуть застосовуватися такі сучасні системи управлінського обліку, кожна з яких має свої переваги та недоліки: система Just in Time (JIT) – «точно вчасно», калькулювання за останньою операцією; метод ABC (Activity Based Costing) – метод обліку витрат на роботи; система «Таргет-костинг» (target costing); система «Кайзен-костинг» (kaizen costing); метод порівняння з найкращими показниками конкурентів (Benchmarking); концепція управління витратами життєвого циклу (Life Cycle Costing - LCC); функціонально-вартісний аналіз (ФСА) та ін. [3].

При цьому розробка та впровадження сучасних облікових систем у квітникарстві мають базуватися на системі управлінського обліку на основі вже існуючих систем та методів обліку витрат, тому остаточна модель управління витратами у квітникарстві може бути результатом інтеграції двох і більше систем та методів обліку витрат на виробництво продукції. Головна умова – вибір має бути обґрунтованим.

З цією метою вважаємо за можливе ведення обліку витрат наступними методами виробничого обліку: облік виробничих витрат за видами продукції; облік виробничих витрат за технологічними процесами по кожному виду продукції; облік виробничих витрат на замовлення.

Зазначимо, що виробничий цикл у квітникарстві включає низку послідовних технологічних процесів: передпосівну підготовку ґрунту або неземляних субстратів; закладку цибулин, живців або посіву насіння (розсада); догляд за молодими рослинами; перше зрізання рослин; догляд за основними рослинами; щоденне зрізання квітів; обробку квітів після зрізання: сортування по довжині стебла та за якістю бутона; упаковку та передачу кольорів на склад готової продукції.

Таким чином, специфіка виробничого циклу в квітникарстві призводить до необхідності диференційованого обліку витрат виробництва з окремих технологічних процесів.

Основними способами спостереження витрат у квітникарстві є: попроцесний і передільний. В результаті витрати групуються за технологічними процесами кожного виду продукції.

Цей підхід дозволяє визначати витрати як по сукупності всіх етапів технологічного процесу вирощування квітів, а й у кожному етапі технологічного процесу окремо, тобто. Після завершення будь-якої операції накопичені витрати можна проаналізувати.

Запропоновані методи обліку витрат забезпечують також найточніше обчислення собівартості продукції квітникарства, ефективне використання облікової інформації для управління виробничим процесом та контроль за рівнем собівартості культур за видами.

Крім того, система управлінського обліку квітникарських підприємств повинна включати не лише методи виробничого, а й локальні системи обліку витрат. Вважаємо за доцільне синтез двох облікових систем – вже застосовуваної системи обліку витрат «стандарт-кіст» із системою «директ-костинг», наслідком якого є варіант під назвою «директ-стандарт».

Така практика угруповання та обліку витрат, і навіть розрахунок доходу зумовлена завданнями контролю та необхідна прийняття управлінських рішень: короткострокового планування, оперативної коригування, оскільки основою стає облік витрат за короткий період.

В основу ідеї таргет-костінгу покладено поняття цільової собівартості. При цьому цільова собівартість визначається як різницю можливої продажної ціни та бажаного прибутку. Потім проектується та виготовляється такий виріб (послуга), кошторисна собівартість якого відповідає цільовій. Для максимального зменшення різниці між кошторисною та цільовою собівартістю у процесі проектування виробу аналізується вплив кожної статті витрат на собівартість конкретного виду продукції та виявляються шляхи обґрунтованої

мінімізації цих статей без шкоди якості. Якщо кошторисна собівартість не досягнута і перевищує цільову, то розробка виробу припиняється, якщо вона досягнута, то проект запускається у виробництво [5].

Використання системи «таргет-костинг» може проводитися не тільки з метою розробки нових проектів, а й удосконалення технологічного процесу квітів, що вже вирощуються.

Сутність кайзен-костінгу полягає в процесі поступового зниження витрат на етапі виробництва продукції, в результаті якого досягається необхідний рівень собівартості та забезпечується прибутковість виробництва.

Організація ефективного аналітичного обліку витрат у квітникарстві також значною мірою залежить від обґрунтованості визначення та вибору об'єктів обліку витрат.

Встановлення об'єкта планування та обліку витрат є початковим етапом управлінського обліку та контролю за будь-яких технічних умов його здійснення. Поняття «об'єкт планування» та «облік витрат» по-різному визначаються у спеціальній літературі. Так, певна група науковців під об'єктом обліку витрат розуміє угруповання витрат за виробництво у поточному обліку, що дозволяє визначити собівартість продукції. Тоді як інша вважає, що об'єкт обліку витрат – це угруповання витрат за виробництво для калькулювання собівартості видів продукції, контролю над використанням коштів за цільовим призначенням, організації внутрішньовиробничого господарського розрахунку [6].

Цей підхід, не зовсім обґрунтованим, оскільки облік витрат за об'єктами ведеться у цілях калькулювання собівартості, а насамперед із єдиною метою необхідного інформаційного забезпечення управління витратами і виробництвом.

Найбільш обґрунтовано до розкриття змісту об'єктів обліку підходять вчені, які вважають, що об'єктом обліку витрат прийнято називати сукупність витрат на підприємстві, згрупованих на вирішення завдань управління собівартістю.

Всі об'єкти управлінського обліку можуть бути об'єднані у дві групи: виробничі ресурси; господарські процеси та їх результати, що становлять у сукупності виробничу діяльність підприємства.

В основу вибору об'єктів обліку витрат у квітникарстві можна покласти: ознаки класифікації витрат; узагальнення і зведення витрат за різних ієрархічних рівнях процесів виробництва та управління.

Виходячи з цих двох основних умов, об'єктами обліку витрат у квітникарстві можуть бути: види та елементи витрат: насіння та посадковий матеріал, добрива мінеральні та органічні, засоби захисту рослин, оплата праці, відрахування на соціальні потреби, витрати на освітлення квітів та ін; технологічні процеси: передпосівна підготовка ґрунту або неземляних субстратів, закладка цибулин, живців або посіву насіння (розсада), догляд за молодими рослинами, перше зрізування квітів, догляд за основними рослинами, щоденне зрізування квітів, післязрізувальна обробка квітів та ін.; види продукції (робіт, послуг): квіти на зріз, рослини для горщиків, квіткова розсада, саджанці дерев і чагарників декоративних і плодово-ягідних культур, роботи з озеленення та капітального ремонту зелених насаджень територій міста та ін.; види та сорти квітів; структурні підрозділи; центри відповідальності; змішані об'єкти обліку витрат.

Вибираючи конкретні об'єкти обліку витрат у квітникарстві, необхідно виходити з інформаційних потреб системи управління суб'єкта господарювання, господарської самостійності внутрішньовиробничих підрозділів, а також особливостей технології та організації виробництва та інших факторів. Крім того, вирішення цього питання залежить також від ступеня централізації, децентралізації обліку та управління, рівня їхньої автоматизації та кваліфікації кадрів у цих системах. При цьому, наскільки обґрунтовано встановлено об'єкти обліку витрат на виробництво продукції, залежать і обґрунтоване обчислення собівартості продукції, дієвий контроль та управління ціноутворенням та економним витрачанням ресурсів у квітникарстві.

Розглянемо організацію аналітичного обліку витрат у квітникарстві, а також можливі варіанти вибору об'єктів планування та обліку витрат у вигляді наступної моделі.

При такому розмаїтті вибору об'єкта обліку витрат у квітникарстві створюються можливості та необхідні умови для формування надійної інформаційної системи про виробничі витрати для потреб економічного аналізу, контролю та управління.

Слід зазначити, що метод калькулювання собівартості продукції квітникарстві – це розрахунок собівартості окремих видів продукції та його калькуляційних одиниць з допомогою відповідних прийомів і методів.

При розрахунку собівартості продукції квітникарства застосовують такі методи калькулювання: простий, пропорційний, комбінований, нормативний.

Об'єктами калькуляції у квітникарстві є всі види одержуваної продукції: зрізані квіти за видами та сортами, квіти у горщиках за видами, розсада, насіння, саджанці дерев, виконані роботи з озеленення території та ін. У свою чергу різні види квіткової продукції, будучи об'єктами калькуляції, за своїм призначенням та господарською цінністю (корисністю) нерівнозначні, у зв'язку з чим вся продукція, що отримується в квітникарстві, ділиться на основну і побічну.

При цьому основною є така продукція, для одержання якої організовано те чи інше виробництво. У квітникарстві до основної продукції відносяться: квіти зрізані, рослини горщиків, квіткова розсада, саджанці дерев і чагарників, роботи з озеленення території та ін.

До побічної відноситься продукція, яка отримується одночасно в результаті виробництва основної продукції. Вона має другорядне значення для даного виробництва, зокрема, зелена маса, бутони та пелюстки троянд, посадковий матеріал після закінчення продуктивного терміну експлуатації рослин, як, коріння троянд та гербер, цибулини після вигонки тощо. При цьому відзначимо, що перелічені види побічної продукції у квітникарстві, як правило,

не калькулюються, що пояснюється невеликим обсягом виходу продукції та незначним попитом у квітникарстві на її подальше використання.

Проаналізувавши сучасний стан процесу калькулювання собівартості продукції квітникарстві, слід зазначити, що це стає досить трудомістким у тих господарствах, де значний асортимент своєї продукції (до 1000 найменувань). У зв'язку з цим, на думку авторів, для забезпечення раціонального обліку та визначення собівартості продукції, рослини, різні за найменуванням, але подібні за термінами вирощування, догляду та іншими ознаками, можна об'єднати у зведені групи (підгрупи).

Велике значення для організації ефективної системи управлінського обліку та вдосконалення якості інформації про витрати та виробництво продукції у квітникарстві має також побудова номенклатури елементів та статей витрат.

Групування витрат за елементами ґрунтується на принципі їхньої участі в освіті вартості продукту. Поелементне групування формує важливі дані про структуру та обсяг витрат на виробництво по організації в цілому, які використовуються при розрахунку виробничих витрат, фінансових результатів у фінансовому звіті та інших показників [6]. Однак воно не може повністю задовольнити потреби управління в інформації про витрати за їх цільовим призначенням, місцями виникнення та носіями витрат з розмежуванням за окремими видами продукції, а також під час здійснення контролю за раціональним та економним витрачанням ресурсів.

З іншого боку, аналіз чинної типової номенклатури елементів і статей витрат дозволяє зробити висновок у тому, більшість витрат у ній носить комплексний характер, тобто. тут більше присутня поелементна класифікація витрат, ніж їхнє угруповання за калькуляційними статтями. Вона пристосована в основному для планування та обліку витрат у цілому по організації та не повністю враховує технологічні та організаційні особливості промислового вирощування квітів.

Тому для суб'єктів господарювання промислового квітникарства необхідно оптимально класифікувати витрати за калькуляційними статтями в розрізі елементів витрат, а також організувати за ними планування та облік.

У науковій літературі калькуляційною статтею витрат вчені, зазвичай, вважають певний вид витрат, які утворюють собівартість як окремих видів продукції, і всієї продукції загалом [7]. В основі такого угруповання лежить відношення витрат до способу їх включення до собівартості окремого виду продукції.

На думку авторів, даний підхід є обґрунтованим, але неповним, оскільки встановлення номенклатури статей витрат необхідне у цілях прямого чи непрямого включення в собівартість продукції, а й у раціонального побудови управлінського обліку з допомогою різних методів і систем, і навіть здійснення контролю та виявлення резервів зниження собівартості продукції [8].

Тому при побудові номенклатури статей витрат крім їх частки також необхідно враховувати роль і значення витрат у формуванні собівартості продукції, їх зв'язок з технологією виробництва, конкретні умови та спеціалізацію виробництва, а також потреби інформації всієї системи управління підприємством.

У зв'язку з цим в основі побудови номенклатури калькуляційних статей витрат можуть бути покладені різні ознаки: відношення витрат до виробленого продукту, конкретні умови та спеціалізація виробництва, індивідуальні особливості технології, організації виробництва та інші критерії.

Висновки. На нашу думку, для організації фінансового та управлінського обліку витрат у квітникарстві, а також запровадження сучасних методів та систем управлінського обліку та контролю за витратами необхідно застосовувати наступну номенклатуру статей та елементів витрат, що передбачає їх класифікації: за економічним змістом; стосовно технологічного процесу виробництва; за місцем виникнення; за статтями калькуляції щодо обсягу виробництва.

Наведений порядок і послідовність побудови номенклатури статей витрат у порівнянні з типовою номенклатурою відрізняються більшою деталізацією, пропонуються узагальнення, контроль та аналіз витрат за сукупними, змінними, прямими та повними комерційними витратами. Понад те, дана номенклатура відповідає сучасним принципам управління виробництвом за моделлю «витрати – випуск – результат», і навіть принципам маржиналізму, тобто. аналіз окупності змінних витрат продукцією та виявлення результатів на стадії виробництва.

Крім того, запропонована номенклатура статей та елементів витрат дозволяє поєднувати системи управлінського обліку, а саме «стандарт-кіст» та впровадження нових систем обліку витрат: «директ-костинг», «таргет-костинг», «кайзен-костинг» та інших сучасних систем. Запропонована номенклатура повністю пристосована до автоматизованої обробки облікової інформації.

Таким чином, практичне застосування запропонованої організації обліку та контролю за витратами дозволить: підвищити об'єктивність та достовірність обліку витрат на виробництво; ліквідувати дублювання даних обліку та водночас забезпечити наочність та аналітичність інформації про виробничі витрати та вихід продукції; посилити контроль за виробничими витратами безпосередньо за місцями їх виникнення у процесі виконання робіт; виявити причини та осіб, винних у необґрунтованому перевитраті (економії) коштів, що необхідно для оперативного прийняття управлінських рішень з метою негайного усунення недоліків.

Все це дозволить проводити аналіз ефективності виробництва та на його основі формувати економічну стратегію розвитку підприємств промислового квітникарства.

Література

1. Свиноус І. В., Гаврик О. Ю., Іванова Л. С. Теоретико-організаційні засади формування системи управління виробничими витратами сільськогосподарських підприємств. Агросвіт. 2016. № 17. С. 7-13.

2. Шмигель О. Є. Управлінський облік та критерії його ефективності на підприємстві). Інноваційна економіка. 2020. № 3-4. С. 182-187.
3. Некрасова Г. Ю., Бондар І. А. Управлінський облік витрат на виробництво продукції. Вісник [Київського інституту бізнесу та технологій]. 2018. № 2. С. 129-130.
4. Гнатишин Л., Свиноус І., Протоцька Т. Організація бухгалтерського обліку в умовах інформаційних та комунікаційних технологій. Вісник Львівського національного університету природокористування. Економіка АПК. 2022. № 29. С. 21-25.
5. Лагодієнко Н. В. Управлінський облік як складова системи контролінгу на підприємстві. Бізнес-навігатор. 2013. № 2. С. 251-254.
6. Букало Н. Управлінський облік як складова частина обліку підприємства. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2017. № 1. С. 159-165.
7. Безверхня Ю. В. Управлінський облік: аналітичний аспект. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2018. № 1. С. 192-197.
8. Матюха М. М. Управлінський облік як елемент управління інформаційними ресурсами підприємства. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 26(2). С. 151-155.

References

1. Svinous, I. Gavrik, O. and Ivanova, L. (2016), "Theoretical and organizational bases of system formation of management of production costs of agricultural enterprises", Agrosvit, vol. 17, pp. 7-13.
2. Shmyhel, O.Ye. (2020), "Management accounting and criteria for its effectiveness in the enterprise", Innovatsiina ekonomika, vol. 3-4, pp. 182-187.
3. Nekrasova, H.Yu. and Bondar, I.A. (2018), "Management accounting of production costs", Visnyk Kyivs'koho instytutu biznesu ta tekhnolohij, vol. 2, pp. 129-130.

4. Hnatyshyn, L. Svynous, I. and Protots'ka, T. (2022), "Organization of accounting in the context of information and communication technologies", Visnyk L'vivs'koho natsional'noho universytetu pryrodokorystuvannia. Ekonomika APK, vol. 29, pp. 21-25.
5. Lahodiienko, N.V. (2013), "Management accounting as a component of the controlling system at the enterprise", Biznes-navihator, vol. 2, pp. 251-254.
6. Bukalo, N. (2017), "Management accounting as part of enterprise accounting", Ekonomichnyj chasopys Skhidnoievropejs'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrainky, vol. 1, pp. 159-165.
7. Bezverkhnia, Yu.V. (2018), "Management accounting: analytical aspect", Zbirnyk naukovykh prats' Tavrijs'koho derzhavnoho ahrotekhnolohichnoho universytetu (ekonomichni nauky), vol. 1, pp. 192-197.
8. Matiukha, M.M. (2018), "Management accounting as an element of managing the information resources of the enterprise", Prychornomors'ki ekonomichni studii, vol. 26 (2), pp. 151-155.

Стаття надійшла до редакції 03.05.2025 р.